

Aan: De commissie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Onderwerp: Implementatie VN-verdrag Handicap in Nederland, plenair debat 3 april 2024
Datum: 25 maart 2024

Geachte leden van de Commissie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,

We leven 8 jaar na de ratificatie (2016) van het VN-verdrag Handicap in Nederland en 18 jaar na de ondertekening van het Verdrag door Nederland in New York. Noodzakelijk is om te kijken of de positie van mensen met een beperking daadwerkelijk is verbeterd in lijn met de uitgangspunten van het verdrag en wat er (nog) moet gebeuren. In deze brief lichten wij dit toe.

In 2019 verscheen de schaduwrapportage [VN-verdrag Handicap](#).

Deze schaduwrapportage constateerde een verslechtering van de positie van mensen met een beperking in aanloop naar de ratificatie én na de ratificatie. Het rapport benoemde een veelheid aan knelpunten die deze slechte positie veroorzaakten. We noemen 4 van de 16 knelpunten¹:

- Mensen met een beperking en hun organisaties ervaren bij de overheid een gebrek aan besef van het verplichtende kader van het VN-verdrag Handicap en de wil om instrumenten in te zetten die leiden tot daadwerkelijke verbetering.
- Decentralisatie van overheidstaken naar de gemeenten in 2015, met grote beleidsvrijheid zonder voldoende beleidskaders, centrale sturing en effectieve monitoring om te waarborgen dat de lokale overheid het VN-verdrag Handicap op goede wijze implementeert. Daardoor is ondersteuningsbeleid onsamenhangend geworden en is er sprake van een achteruitgang in rechtspositie, omdat wettelijke rechten veranderden in voorzieningen.
- Verslechtering na ratificatie is zichtbaar bij inkomenspositie, arbeidsparticipatie en werkloosheid, ondersteuning in participatie in de samenleving en jeugdzorg, verstrekking van hulpmiddelen, verslechtering op onderwijsterrein, institutionele zorg en dwangopnames.
- Door de verplichtingen van het verdrag te vertalen in vrijblijvende 'actielijnen' en programma's, onderkent de regering onvoldoende het bindend karakter van verdragen en de daarin opgenomen verplichtingen: bij alle hervormingen van wetgeving en beleid, ook in het sociale domein, dient daarom getoetst te worden aan deze verplichtingen.

De juiste aanpak van deze vier knelpunten vormen de basis voor een goede implementatie van het VN-Verdrag Handicap.

In de List of Issues (2023) wordt de overheid opnieuw aangesproken op het nakomen van haar verplichtingen uit het verdrag.

In het Rondetafelgesprek over de implementatie van het VN-verdrag Handicap, dat plaatsvond op 20 maart 2024, zijn de knelpunten uit de schaduwrapportage en de List of Issues opnieuw bevestigd. Dit rondetafelgesprek met 12 ervaringsdeskundige sprekers met verschillende ondersteuningsbehoeften, liet een uniform beeld zien: zij worden allemaal vermalen in de versnipperde en gedecentraliseerde regelingen. Ze lopen allemaal aan tegen de willekeur waarmee ze worden behandeld, lopen aan tegen

---

¹ Schaduwrapportage Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap in Nederland. *Schoonheim & Smits*. Pagina 8 en 9.

de op kosten gedreven wijze waarop hun ondersteuningsvraag wordt benaderd. De kosten gepaard gaand met hun beperking belemmert hun bestaanszekerheid en hun zelfstandig leven.

Overwegend

Kennelijk ontbreekt het de overheid nog steeds, zoals in de schaduwrapportage werd gesteld, aan besef dat het VN-verdrag Handicap verplichtend is en ontbreekt het nog steeds aan de wil om instrumenten in te zetten die tot verandering leiden.

De bestaanszekerheid, sociaal en financieel, staat nog verder onder druk. De ondersteuning voor mensen met een levenslange en levensbrede beperking en de wijze waarop deze is ingericht gaat voorbij aan het verplichtende karakter van het VN-verdrag Handicap en is nog steeds vrijblijvend, waardoor mensen om wie het gaat verstrikt blijven in de regelingen.

Noodzakelijke stappen

- Vertaal het verplichtende karakter van het VN-verdrag Handicap naar de uitvoeringsagenda's van de Nationale Strategie.
- Zorg gelijktijdig dat mensen met een beperking hun recht kunnen halen wanneer de overheid in haar verplichtingen achterblijft (maak het College voor de Rechten van de Mens bevoegd om ook over eenzijdig overheidshandelen te oordelen, maak oordelen van het College verplichtend, ratificeer het facultatief protocol bij voorrang).
- Maak werk van het opbouwen van een zelfstandig bestaan voor mensen die van jongs af aan een levenslange en levensbrede beperking hebben door:
  - De inkomensafhankelijke bijdrage af te bouwen na twee jaar beroep op de regeling en de stapeling van zorgkosten adequaat te compenseren;
  - De toegang tot hulpmiddelen en toegang tot zorg (PGB) te centraliseren en deskundig te ondersteunen zonder belemmerende kostenafwegingen van verstreckende partijen.
- Stel een plan op voor de-institutionalisering.
- Laat alle speciale scholen integreren in reguliere scholen.
- Stimuleer organisaties in de samenleving (van het stellen van voorwaarden tot beter faciliteren) zodat mensen met een beperking aan de maatschappij kunnen deelnemen.
- Zorg dat in 2040 80% van de organisaties mensen met een beperking in dienst heeft (op dit ligt dat percentage onder de 20%).

Voor vragen kunt u contact opnemen met Margit van Hoeve: margitvanhoeve@gmail.com

We wensen u veel succes tijdens dit belangrijke debat.

Met vriendelijke groet,

Patty van Belle
Voorzitter **Coalitie voor Inclusie**

Andrea Naphegyi
Voorzitter **Vereniging Inclusie Nederland**